

Formació d'assessors lingüístics en el procés de normalització terminològica

Autors

Jordi Bover Salvadó

Rosa Colomer Artigas

TERMCAT, Centre de Terminologia

En aquest article es presenta una experiència de formació: la de preparar assessors lingüístics per col·laborar de manera directa en la normalització de neologismes catalans científics i tècnics. Aquesta capacitació té com a objectiu bàsic proporcionar la metodologia i les eines necessàries per elaborar els dossiers de normalització, informes lingüístics que es presenten al Consell Supervisor. El TERMCAT, amb aquesta experiència, que s'inscriu en una línia d'impuls social de la normalització de la terminologia, ha volgut promoure una participació més activa dels professionals de la llengua en aquest procés, amb l'objectiu d'enriquir-ne la perspectiva de treball i de dinamitzar la preparació i resolució dels casos.

La normalització de la terminologia científica i tècnica, com a procés complementari de la normativització de la llengua, es proposa atendre les necessitats creixents i sovint urgents de lèxic especialitzat que té la societat, desenvolupant aquelles terminologies que són inexistents i fixant els casos conflictius o que presenten vacil·lació i que fan necessària una intervenció harmonitzadora. Té com a objectiu, doncs, de proporcionar propostes que resolguin amb una certa immediatesa les llacunes o els dubtes terminològics que van apareixent en els diversos sectors d'especialitat. Aquestes propostes s'afegiran, posteriorment, als corpus d'estudi utilitzats en els treballs de codificació i normativització de la llengua general.

Per poder satisfer les necessitats socials de lèxic especialitzat, la normalització terminològica ha de poder establir vincles amb la societat que li permetin, d'entrada, detectar-les, però també tractar-les de manera adequada. Per aquest motiu el TERMCAT va creure que la integració en el procés de normalització dels professionals lingüístics, generalment en contacte més directe amb els usuaris de la terminologia, podria aportar-hi elements positius, a banda de possibilitar també una agilitat dels processos de recerca. Així doncs, va impulsar la realització d'unes sessions de formació, orientades a assessors lingüístics, amb l'objectiu de donar a conèixer el procés de recerca i la metodologia de treball que s'apliquen en la normalització terminològica dels neologismes catalans.

Continguts i destinataris

Les sessions de formació es van enfocar, d'entrada, cap a un doble vessant: d'una

banda, proporcionar un marc teòric general sobre els processos de normalització (concepte, principis i criteris de treball, sistemes d'organització, etc.) i, de l'altra, donar a conèixer la metodologia de recerca utilitzada per elaborar els dossiers de normalització, informes lingüístics que es presenten a la consideració del Consell Supervisor. Aquests documents contenen el procés de recerca documental, lingüística i terminològica que cal dur a terme per elaborar les propostes neològiques que hauran de ser normalitzades. En l'apartat de metodologia s'inclouen igualment els criteris de selecció de casos per normalitzar, els sistemes de treball per a la recerca i les pautes específiques de redacció del dossier de normalització.

Pel que fa als destinataris del curs, es va pensar d'adreçar-lo en una primera fase a agents lingüístics vinculats a l'Administració que desenvolupessin treballs relacionats amb la recerca o l'assessorament terminològic. Des del principi, però, es va preveure d'ampliar aquesta oferta posteriorment a professionals pertanyents a organitzacions d'altres tipus, com ara universitàries o del sector socioeconòmic. D'altra banda, les sessions es van enfocar a grups reduïts d'alumnes, que permetessin el diàleg i el comentari dels casos en les classes pràctiques.

La selecció concreta dels grups de participants es va fer atenent a diversos criteris, com ara el de treballar en sectors especialitzats objecte d'actuació de la planificació lingüística general o amb necessitats prioritàries de normalització de terminologia, el de pertànyer a organitzacions clau en la fixació legal de la terminologia o de gran impacte en la difusió dels termes, etc. Així doncs, durant l'any 1997 es van impartir set edicions de les sessions, repartides de la manera següent:

Organismes	Dates	Alumnes
Departament de Justícia	5-18 de febrer	11
Departament de Justícia	17 febrer-10 març	12
Departament de Sanitat	22 abril-7 maig	12
Xarxa Tècnica de la Generalitat de Catalunya	13-27 maig	14
Consorci per a la Normalització Lingüística	7-28 octubre	14
Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya	12-26 novembre	7
Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya	19 novembre-3 desembre	6
Total		76

Desenvolupament de les sessions

Les sessions es van estructurar en dues jornades de treball. En la primera, més teòrica, després d'explicar i situar la normalització terminològica, tant en general com concretament a Catalunya, es va detallar tot el procés que segueix una forma que presenta dificultats lingüístiques des del moment en què és detectada fins que, si cal, és tractada pel Consell Supervisor.

Els alumnes van tenir llavors quinze dies per posar en pràctica les explicacions teòriques rebudes en aquesta sessió i aplicar-les a un cas terminològic concret que ells mateixos havien detectat en la seva feina diària. La recerca es podia dur a terme en el lloc de treball de cadascú, tot i que es va donar també l'opció de consultar el fons bibliogràfic del TERMCAT i d'utilitzar-ne el sistema informàtic.

Quant als termes seleccionats, en general corresponien temàticament als àmbits d'especialitat més propers a cada grup: de dret els dels assessors del Departament de Justícia, de medicina els del Departament de Sanitat, etc. En altres casos, la tria de termes es basava en criteris de freqüència de consulta: el grup del Consorci, per exemple, va preparar diversos casos de les àrees d'alimentació i gastronomia.

En la segona jornada de treball els alumnes van tenir una participació molt més activa, atès que cadascú va comentar el procés de recerca que havia seguit per elaborar el seu dossier, i tant els companys com els professors hi van dir la seva. Es van discutir també les formes proposades i, en molts casos, en van sorgir de noves.

Després, en el termini aproximat d'un mes, els alumnes van lliurar en suport magnètic la versió definitiva dels seus dossiers, en què incorporaven les reorientacions o esmenes suggerides en la segona sessió. Aquests dossiers es van presentar a la Secretaria del Consell Supervisor, la qual s'ocuparà d'adreçar-los, si escau, a la consideració d'aquest òrgan normalitzador.

Conclusions

Possiblement encara sigui aviat per extreure conclusions definitives sobre l'assoliment dels objectius que van guiar la preparació d'aquestes sessions de formació. Per poder fer ara una valoració, caldrà distingir entre els objectius de tipus immediat i els previstos més a llarg termini.

D'entrada, s'han format els assessors dels col·lectius que s'havien seleccionat per a l'any 1997. En general, els alumnes han adquirit la metodologia de treball necessària per elaborar els dossiers de normalització, tal com ho demostren els casos que han preparat i lliurat a la Secretaria del Consell Supervisor. D'acord també amb el que s'havia planificat inicialment, força d'aquests casos han estat sancionats pel Consell Supervisor i les resolucions corresponents s'han publicat a l'apartat de *Termes normalitzats* de la pàgina web del TERMCAT (<http://www.termcat.es>). Són d'àrees tan diverses com dret (*adoptando, cangrejo*), esports aquàtics (*snorkeling, seawatching*), medicina (*apego, comorbiditat*), telecomunicacions (*datàfon*), jardineria (*recebo*) o gastronomia (*vol-au-vent, cappuccino, palpitón*).

Dèiem al principi de l'article que amb la participació activa dels assessors lingüístics en la normalització terminològica s'esperava tant un enriquiment com una dinamització dels processos de treball. D'alguna manera, aquests aspectes ja s'han començat a notar, a partir sobretot de l'intercanvi amb els punts de vista dels alumnes en les sessions. Caldrà esperar encara un cert temps, però, per comprovar si és possible d'organitzar una col·laboració sistemàtica dels professionals lingüístics amb la Secretaria del Consell Supervisor que permeti canalitzar els casos per normalitzar de manera més àgil i adequada, i respondre així més eficaçment a les necessitats terminològiques que planteja avui la nostra societat.

